

Věstník Československé společnosti pro právo trestní, X., 1. —
Mirička: K sedmdesátinám Dr. Antonína Schauera. — Scholz: Trest
smrti v Československé republice. — Kronberger: Přípravná osnova
vzorné smlouvy o vydávání zločinců.

D E N Í K

Profesor Jiří Hoetzel šedesátníkem.

Po předčasném odchodu Jiřího Pražáka, zakladatele českého písemnictví veřejnoprávního, jehož zásluhu jest třeba zvláště mladším generacím tím více připomínati, čím více jeho vzácné dílo přirozeným během věcí odumírá, zůstala disciplína správního práva na tehdejší jediné naší fakultě osiřelá, neboť nominelní nástupce Pražákův, profesor František Fiedler, jistě muž neobyčejné vlohy a obdivuhodných schopností, byl snad právě pro tyto své schopnosti vždy více odváděn politickým zájmem od theorie správního práva, jež ostatně nikdy nebyla jeho vlastním pracovním oborem.

Skutečný dědic Jiřího Pražáka tehdy teprve dorůstal v tehdejším koncipistovi a pozdějším vicesekretáři českého zemského výboru Dru Jiřím Hoetzelovi, jehož služebním šéfem byl s počátku právě profesor Pražák, tehdy přísedící zemského výboru, který, tehdy švižný padesátník, sotva asi pomýšlel na svého nástupce a Hoetzelovy vědecké aspirace sotva kdy nějak podporoval.

Dvě léta po smrti Pražákově vystoupil Jiří Hoetzel po řadě drobnějších prací literárních se svým spisem: Nauka o správních aktech. Již touto svou prvou obdivuhodně hutnou větší prací představil se jako úplně vyvrálý theoretik správního práva s rozsáhlou erudicí a s trefným kritickým postřehem, který se nezastavoval ani před geniálním O. Mayerem, jehož podmanivý vliv na theorii správního práva byl tehdy asi na svém vrcholku. Jest to zejména partie o smlouvách veřejného práva, v níž Hoetzel dokázal svou nepochybnou příslušnost k řešení obtížných problémů zvoleného oboru. Spis o správních aktech vedl k habilitaci pro správní vědu a právo správní. Po čtyřletém intervalu následovalo pak fundamentální dílo: Strany v rakouském řízení správním (1911), připsané památce Jiřího Pražáka, a po dalším čtyřletí (1915): Záruky a exekuční prostředky v rakouském právu správním, poctěné Randovou cenou České akademie pro slovesnost, vědy a umění. Obě díla patří k nejvzácnějším zjevům našeho veřejnoprávního písemnictví. Obě a snad ještě více prvá z nich dávají poznati Hoetzelovu pracovní metodu a jeho vědecké sklony. Vydává se v nich na území nezpracovaná a mimořádně obtížná. Lákaly jej »k radosti, ale i k nebezpečí novin«, jak sám kdysi napsal. Správní proces, o němž byly tehdy jen zcela mlhavé představy, měl pro něj nej-

větší přitažlivost. Kritický jeho rozhled o stavu nauky nejen rakouské, nýbrž i říšskoněmecké, a svrchované ovládání správního řádu právního, chránily jej před záludnostmi této temné oblasti a umožnily znamenitý úspěch, jehož dosáhl. Byl od počátku věren zásadě, že theoretickými schematy nelze znásilňovat život, a dával proto přednost největší konstrukční opatrnosti, s výsledky málo nápadnými, před konstrukční duchaplností s výsledky nespolehlivými. »Lopotný, ale bezpečný obor správního řádu právního« byl mu prvním předpokladem jeho vědeckého úkolu a teprve na pečlivě prozkoumaných skutečnostech právního života buduje své strážlivé synthesy. Kráčeje touto cestou musil se probíti také nepřehlednou spoustou judikátního materiálu, což vyneslo mu tak intimní znalost domácí judikatury veřejného práva, že nemá v ní soupeře ani v řadách těch, kdo judikaturu tuto tvoří. Vyšed ze správní praxe, poznal její bolesti a chtěl jí proto podati se svého vyššího hlediska pomocnou ruku, která je tak často a zejména v jeho Stranách vyhledávána v obtížných otázkách praxe správní a zejména správně-soudní.

Souběžně s těmito většími pracemi vznikla velká řada pojednání menšího sice rozsahu, ale ne menší závažnosti. Když r. 1909 tehdejší Klub konceptních úředníků království Českého založil svůj měsíčník pro pěstování práva správního, tehdy jediný náš časopis tomuto oboru výlučně věnovaný, odhodlal se k tomu jen proto, že měl v Hoetzelovi spolehlivého vůdce, bez něhož vydávání časopisu o vyšší úrovni nebylo by bývalo myslitelné. Deset ročníků Správního obzoru ukazuje, čeho Hoetzel dosáhl svou činností redaktorskou a zejména autorskou, jde také svým příkladem přitahujícím a povzbuzujícím úřední kolegy, kteří většinou byli by se sotva jinak odhodlali k literárnímu zpracování svých praktických zkušeností a soukromých studií. Z jeho vlastních příspěvků pro Správní obzor chtěl bych zvláště vyzdvihnouti rozsáhlejší práci o Obnově správního řízení dle práva rakouského (1909), pak Legitimace obcí v rakouském správním řízení, Hranice moci policejní (1913) a Kontrola právních nařízení (1915). Současně přinášel však i Sborník věd právních a státních hodnotné stati, zejména »Pojem veřejné správy a hlavní formy její činnosti« (1907), jenž byl základem jeho Nauky o správních aktech, a pak — v Ottově Poctě (1915) velmi poučné pojednání o volném uvážení ve veřejné správě.

V tomto prvním období své činnosti představil se Hoetzel svou statí Wegerecht, v druhém vydání Mischler-Ullbrichova Oesterreichisches Staatswörterbuch, celé rakouské obci právnické. Tato obsahově i formálně stejně dokonalá práce vzbudila více než pozornost, a to nejen u redakce slovníku, ale i u nejpřednějších rakouských odborníků. Mohu dosvědčiti, že i takový mistr rakouského práva veřejného jako byl Friedrich Tezner měl pro něj slova největšího obdivu.

Po trapných letech válečných, po této době plné chmurných obav o naše příští s řídkými záblesky nadějí, byl Jiří Hoetzel

v mladém našem státě bystrým postřehem státnického ducha Švehlova vyvolen k historické své úloze prvního budovatele naší ústavní listiny. Důvodová zpráva k vládní osnově vyšla z jeho pera a osvětlila mistrně problémy, které bylo ústavodárcům řešiti. Tvoře právní obsah ústavní listiny, sledoval Hoetzel vyzkoušené vzory cizí a nepouštěl se do originálních novot. Ve své stati: Ústavní listina Československé republiky, napsané pro Slovník národohospodářský, sociální a politický a ve svém článku Ústavní listina Československé republiky ve Sborníku věd právních a státních (1920), podal Hoetzel nejen výklad ústavní listiny, nýbrž osvětlil nejednu kapitolu z dějin jejího vzniku způsobem dokumentárním. Z těchto statí jest možno poznati, zač Hoetzel jest a zač není odpověden. Rovněž z vůle Švehlovy byl pak Hoetzel ve funkci odborového přednosty ministerstva vnitra po několik let jakýmsi korunním právníkem vlády, bez jehož posudku nebyla řešena žádná ze zásadnějších otázek, které ústavní praxe mladého státu přinášela. Funkce tato se během doby z různých důvodů uvolňovala a nemýlím-li se, byl to hlavně Hoetzelův osobní, takřka citový poměr k jeho akademické disciplíně, co jej úplně vrátilo k činnosti akademické. Toto uvolnění, jehož jistě sluší litovati, vyváženo jest zvýšenou intenzitou jeho činnosti učitelské a literární. Šedesátka nemůže býti záminkou pro bibliografický výpočet všech oněch četných pojednání, jež v tomto období Hoetzelovy činnosti vznikly. Jest však v živé paměti, že nikdy neváhal zaujmouti literární své stanovisko k aktuálně i velmi ožehavým otázkám veřejného práva, dávaje se vždy vésti jen svým právním přesvědčením, a stavě se neohroženě i proti silným proudům politiky stran, do jejíž služeb své autority a svého britkého pera nikdy nechtěl dávat.

Literární práce Hoetzelova v tomto období pojí se především k velké naší právnické publikaci, Slovníku veřejného práva československého. Již před válkou byl Hoetzel jeden z prvních, kdo chystali české encyklopedické dílo o právu veřejném. Když pak po válce po překonání mnohých přímo neuvěřitelných obtíží přikročili jsme roku 1927 k uskutečnění dávného plánu, byl Hoetzel jako samozřejmý člen redakce a snad ještě více jako autor jednou z hlavních našich nadějí a bezpečnou zárukou zdatu našeho podniku. Indexy dokončených tří svazků ukazují, jak velký a jak závažný je jeho podíl na tomto díle. Bez jeho statí jako jsou hesla: Akt správní, Honební právo, Nařízení, Řízení správní a j. nebyl by Slovník tím, čím je.

Z ostatní literární činnosti Hoetzelovy z této doby chtěl bych připomenouti jen ještě Soudní kontroly veřejné správy, vydané Všehrdem po první 1924 a po druhé 1926. Spis tento myšlený jako studijní pomůcka byl ve skutečnosti první obsažnější a jest dosud základní učebnicí o právní kontrole veřejné správy, tedy o partii, která jest v jistém směru nejdůležitější z celého práva správního.

Hoetzelova šedesátka, kterou dovršuje 10. září tohoto roku,

znamená všechno spíše než závěr jeho bohaté činnosti. Dokázal to nejlépe sám tím, že právě v tento den předkládá veřejnosti své nové dílo, všeobecnou část správního práva, dílo dlouho dychtivě očekávané, za něž bude vděčna nejenom akademická mládež, ale všichni, kdož potřebují poučení o nesnadných problémech práva správního, jež nemohl by nikdo poskytnouti lépe než tento náš největší jeho znalec.

Bylo by předčasné pokoušeti se dnes o vědecký portret tohoto velkého našeho právníka, třebaže vykonané dílo jeho stačilo by naplniti dlouhou a plodnou vědeckou kariéru. Bude teprve úkolem budoucnosti určití jeho význam v právní kultuře našeho národa a oceniti celý jeho přínos, jímž ji povznesl.

Nejen ti z nás, kdo jsou Jiřímu Hoetzelovi lidsky blízcí, ale všichni, kdo jen trochu znají osobnost a dílo a kdo uvědomují si služby, jež prokázal našemu státu, přejí sobě jen, aby ještě dlouho a ve své nezměnné mladistvé svěžesti dále působil k naší radosti a chloubě.

Dr. Emil Hácha.

Poslední novinky v našem zákonodárství horním. Letošní rok vykazuje bohatou činnost naší legislativy v oboru horního zákonodárství. Po lednové novele o t. zv. sekvestraci dolů (č. 8/34)*), po aktivování zákona č. 57/28 o organizaci báňských úřadů nařízením č. 57/34**), po novelisaci zák. č. 170/24 o hornických rozhodcích soudech (č. 94/34)***) dochází 31. VII. t. r. k platnosti další série dílčích horních novel zákonem o báňské inspekci (č. 178/34), novelou k zák. č. 144/20 o závodních a revírních radách (č. 182/34) a k prováděcímu nařízení č. 434/20, týkajícímu se zákona o závodních a revírních radách (č. 188/34).

1. Zákon o báňské inspekci zasahuje pronikavě do dosavadní organizace dozoru nad zachováváním ochranných předpisů a opatření v hornictví, týkajících se bezpečnosti života a zdraví osob, pracovního poměru zaměstnanců hornických a ochrany cizího vlastnictví proti nebezpečí při hornickém provozu, včleniv v dosavadní system horních úřadů nový jejich typ a to t. zv. ústřední báňský inspektorát při ministerstvu veřejných prací a báňské inspektoráty při revírních báňských úřadech.

Ústřednímu báňskému inspektorátu je svěřen dozor a vrchní vedení báňské inspekční služby ve smyslu zákona v celém státě, sledování zdrojů nebezpečí při provozování hor, návrhy na revisi a vydávání bezpečnostních předpisů, vedení statistik a p. úkoly s bezpečností na dolech související. Soustavných prohlídek závodů tento úřad neprovádí, nemá práva vydávati sám obecných ani jiných bezpečnostních předpisů, aniž jest instancí správního pořadu ve věcech báňským inspektorátům zákonem přikázaných.

Báňským inspektorátům, vybaveným jednak vlastními, odborně (podle předpisů pro horno-právní nebo technickou státní

*) Srv. Právník, sešit 6, str. 169.

**) Srv. Právník, sešit 7/8, str. 219.

***) Srv. Právník, sešit 13/14, str. 458.